

Utbildningsinspektion i Hälsinggårdsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Hälsinggårdsskolan

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Hälsinggårdsskolan har bestått av undervisningsråden Lilian Berglund Wallin och Tomas Johansson. Besök i Hälsinggårdsskolan inleddes den 18 januari 2005 och avslutades den 21 januari 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Hälsinggårdsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Hälsinggårdsskolan genomfördes formella intervjuer med de rektorer, lärargrupper, elevgrupper, grupper med elevvårdsrepresentanter, elevvårdsrepresentanter samt föräldragrupper. Lektioner i alla årskurser och i olika ämnen besöktes. Under besöket fördes också samtal med lärare och elever i samband med lektionsbesök och rundvandring på skolan.

Innan inspektionsbesöket genomfördes på Hälsinggårdsskolan avsåg inspektörerna att behandla skolan som en skola, men när besöket genomförts stod det klart att skolan i praktiken består av två skolor som har samma namn och delar på vissa lokaler. Skolan har exempelvis inte en gemensam skolledning, personalen på de två enheterna har inga gemensamma möten eller några gemensamma aktiviteter. Skolan kommer därför i rapporten att behandlas som två skolor som benämns F-6-enheten samt 7-9-enheten. I de avseenden förhållandena ser lika ut på båda enheterna görs en gemensam beskrivning i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Hälsinggårdsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	22
Grundskola	766

Utbildningen vid Hälsinggårdsskolan omfattar två skolenheter, en med verksamhet för förskoleklass (F) till årskurs 6 omfattande 237 elever och en enhet för årskurserna 7-9 med 551 elever. Skolenheterna har var sin rektor. Hälsinggårdsskolan ligger ca fem km från Falu centrum och tillhör skoldistrikt Runn.

F-6-enheten är uppdelad på två lokalmässigt separerade enheter F-3 och årskurs 4-6. I årskurs F-3 går 126 elever och i lokalerna finns även skolans fritidshem med tre avdelningar. I årskurs 4-6 går 91 elever. Årskurs F-3 är organiserad i fyra klasser alla årskursintegrerade, två F-1-klasser, två 2-3-klasser. I årskurs 4-6 ingår sex klasser varav en är årskursintegrerad med årskurserna 5-6.

7-9-enheten är organiserad i åtta klasser i vardera årskursen med 22 elever i varje klass. Eleverna och den pedagogiska personalen arbetar i fyra arbetslag, totalt består varje arbetslag av sex klasser.

Skolans lokaler är ursprungligen byggda på 1950-talet. Tillbyggnader har gjorts fram t.o.m. 1960-talet. F-6-enheten rekryterar de flesta av sina elever från närområdet. Enheten för årskurserna 7-9 får förutom eleverna från skolans egen F-6-enhet, även ett stort antal elever från andra skolor belägna i kringliggande områden.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

Hälsinggårdsskolans resultat från de nationella proven i årskurs 5 läsåret 2003/04 visar att 94 procent av eleverna uppnådde målen på de nationella proven i engelska, 97 procent i svenska och 90 procent i matematik.

Enligt rektorns uppgifter blev resultaten på de nationella proven våren 2004 i årskurs 9 att av skolans 173 elever, blev 85 procent uppnådde målen i svenska, 84 procent i matematik och 83 procent i engelska. I samtliga tre ämnen uppnådde 74 procent av eleverna målen. Det framgår inte av uppgifterna hur många av eleverna som inte deltog.

Våren 2004 saknade ca sju procent av 176 elever i årskurs 8 betyg i ett ämne, ca elva procent saknade betyg i två eller flera ämnen och ca tio procent i ett eller flera kärnämnen.

Våren 2004 saknade ca sex procent av skolans 173 elever i årskurs 9, betyg i ett ämne, nio procent i två eller flera ämnen och ca nio procent fick inte betyg i ett eller flera kärnämnen.

Alla ovan nämnda uppgifter om resultat är hämtade från skolans egen statistik.

År 2004 var det genomsnittliga meritvärdet avseende slutbetyg för elever årskurs 9 för riket 206,9. Hälsinggårdsskolans genomsnittliga meritvärde var samma år 208,8. Rektorn uppger att motsvarande värde år 2003 var 209,7. Andelen elever år 2004 som var behöriga till ett nationellt gymnasieprogram var för riket ca 90 procent, för Hälsinggårdsskolan ca 91 procent

Samtliga skolor i Falu kommun genomför en kartläggning av alla elevernas avseende läs- och skrivförmåga i årskurserna 1, 4 och 7. Hälsinggårdsskolan startade ett läsprojekt hösten 2001 som gick ut på att alla elever skulle läsa minst tre gånger 20 minuter i veckan. Projektet pågår fortfarande och uppföljning har skett varje år sedan starten. Vårterminen 2004 var första året då Hälsinggårds-

skolan kunde utvärdera samma elever i hela årskurs 7–9-enheten. Av 168 elever som var med vid projektets start 2001 deltog 155 vid testet vårterminen 2004. Av de elever i årskurs 7 som hade låga värden i testet 2001, hade alla med något enstaka undantag höjt sin läsförmåga 1-4 steg. Resultatet var påtagligt och läsprojektet har fortsatt på Hälsinggårdsskolan.

Inspektörerna bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolans resultat är av god kvalitet.

På båda enheterna uppger lärarna att de följer på elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i samtliga kursplaneämnen. Inspektörerna bedömer att skolans former för att följa upp och analysera elevernas resultat i förhållande till kursplanernas mål är av god kvalitet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

Skolan har enligt läroplanen en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på. De grundläggande demokratiska värderingarna skall inte bara förmedlas utan även bedrivas i demokratiska arbetsformer enligt läroplanen.

Vid inspektörernas lektionsbesök visade eleverna intresse och lust för sitt skolarbete. Inspektörerna fann att det rådde en mycket god stämning mellan elever och personal oavsett vilka årskurser och lektioner som besöktes. Lektionerna var variationsrika och välplanerade. Eleverna arbetade både enskilt och i grupp.

I Hälsinggårdsskolan får eleverna kunskap om målen för de studier de bedriver, men medvetenheten om målen ökar markant i årskurserna 8–9 när även betygskriterierna i de olika ämnena presenteras. På F–6-enheten har eleverna även möjlighet att få kunskap om strävansmålen. Eleverna på 7–9-enheten har dock inte någon medvetenhet om strävansmålen och det finns inte heller någon gemensam medvetenhet och strategi på enheten för hur dessa mål skall uppnås. Inspektörerna bedömer därför att elevernas kunskap om vilka färdigheter de skall uppnå bör förbättras på 7–9-enheten.

F–6-enheten har ett elevråd liksom 7–9-enheten och ett resultat av F–6-elevrådets arbete är att bollplank byggdes på skolgården samt att en innebandyturnering organiserades. 7–9-elevrådet har bland annat påverkat temperaturen i skolan och busstiderna så att de skulle passa skoltiderna bättre. Det senare lyckades man driva igenom med stöd av skolans rektor.

Inspektörerna bedömer att eleverna på Hälsinggårdsskolan har tillgodogjort sig det representativa demokratiska systemet och att de utövar ett visst inflytande.

Vid inspektionen har framkommit att skolan saknar former för att systematiskt följa elevernas utveckling i fråga om läroplanens mål kring kunskaper, exempelvis när det gäller elevernas förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, diskutera och argumentera m.m. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa ett system för att också kunna följa upp elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

I Hälsinggårdsskolan fann inspektörerna att eleverna vid inspektionstillfället kände sig trygga och gav uttryck för att det under innevarande läsår varit väldigt lugnt på skolan. Det har varit väldigt få incidenter enligt elever och lärare. Vid intervjun med elever framkom att de känner skolans värdegrund. Om det händer något allvarligt på skolan tar de vuxna itu med det omedelbart enligt de eleverna. Eleverna uttryckte även att de kände tillit till det antimobbningsteam som finns på skolan när det gäller att ta itu med de fall av mobbning som uppstår. De gav även uttryck för att det var lätt att komma till tals med lärarna och rektorerna på skolan.

Att bedöma skolans resultat när det gäller uppdraget att utveckla elever i enlighet med läroplanens värdegrund, är svårt att göra, då underlaget för sådana bedömningar är begränsat. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former för att också kunna följa upp resultatet av arbetet med värdegrunden.

Inspektörerna ser dock positivt på att 7–9-enheten i och med de lokala arbetsplaner som inkommit efter besöket, har påbörjat ett arbete med att skapa former för att följa elevernas måluppfyllelse i förhållande till läroplanens mål att sträva mot.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten av kunskaper, utveckling och lärande på Hälsinggårdsskolan är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer vidare att eleverna har varierande kunskaper om de strävansmål som skolan skall arbeta med. I årskurserna 7–9 har dock eleverna bristfälliga kunskaper om detta, vilket bör förbättras. Skolan bör därför utveckla rutiner så att elevernas medvetenhet om strävansmålen höjs.

Skolan bör vidare utveckla rutiner för att kunna följa upp resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med värdegrunden.

2. Arbetsmiljö och delaktighet**Samverkan i skolmiljön**

Alla elever som intervjuades bekräftade att det finns tillfällen för information och diskussion om skolangelägna frågor. Eleverna ansåg att de demokratiska formerna i skolan fungerar väl. De får diskutera, utse ordförande och föra protokoll vid sina samlingar. Deras valda representanter för fram vad klassen sagt till och återrapporterar från elevrådet. I årskurs F–3 har man samlingar för samverkan med eleverna en gång per vecka och de deltar inte i elevrådsverksamheten som sker i årskurs 4–6.

Representanterna för elevrådet för årskurserna 4–6 tyckte vid intervjun att de vuxna ibland lyssnar på elevrådet och att de har ett inflytande.

På grund av elevrådets storlek i årskurs 7–9 har varje arbetslag (med sex klasser var) sitt elevrådsmöte en gång i månaden omväxlande med stormöten där alla elevrådsrepresentanter deltar en gång i månaden. Resultatet har blivit att betydligt fler yttrar sig och blivit mer aktiva. Elevrådsrepresentanterna var mycket nöjda med den utvecklingen. Elevrådet sköter utgivningen av skolans fotokatalog. De har bildat en grupp för att bevaka elevens val och har representanter i

Skolsamrådet, där även personal- och föräldrarepresentanter ingår. Skolsamrådet, ett för varje enhet, fungerar som en lokal styrelse för skolan. Hälsinggårdsskolan finns elevskyddsombud som har fått adekvat utbildning. Skolan har ett miljöråd och en idrottsförening med elevrepresentation. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med eleverna är av god kvalitet.

Elevernas reella inflytande på lärandet och undervisningen varierar. På F–6 enheten får eleverna i takt med stigande ålder ett allt större inflytande på såväl planering som med vad och hur de skall arbeta. De yngre eleverna F–3 hade t.ex. något som kallas ”Pytt-i-pennan” som utgör ett lappsystem med olika arbetsuppgifter utifrån vilka eleverna kan välja att arbeta. De något äldre eleverna i årskurserna 4–6 hade i respektive klass olika modeller för planering och uppföljning som de individuellt och ibland tillsammans med läraren följde upp.

Elevernas inflytande på sitt lärande och sin undervisning i årskurserna 7–9 varierar enligt de intervjuade eleverna mellan ämnen och mellan lärare. Det gemensamma organiserade inflytandet sker i samband med de terminsvisa utvecklingssamtalen då eleverna på en blankett får ge synpunkter på sitt lärande i olika ämnen. I slutet av varje läsår får många elever även utvärdera de ämnen de läst.

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över lärandet är av god kvalitet på F–6-enheten. Inspektörerna bedömer vidare att eleverna på 7–9-enheten har ett begränsat inflytande över sitt lärande och att det finns behov av en strategi för hur arbetet med att utveckla elevinflytandet över lärandet skall organiseras. Skolan bör därför utveckla en sådan strategi i syfte att förbättra elevernas inflytande och delaktighet.

Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med vårdnadshavarna är av god kvalitet.

Värdegrundsarbetet

I Hälsinggårdsskolan finns regler för hur man uppträder på skolan. Reglerna varierar en aning mellan olika klasser och finns uppsatta i klassrummen. Reglerna tas upp på samlingar och klassråd med eleverna. Ordningsregler för årskurs 7–9-skolan fanns i det informationshäfte som skolan delar ut vid läsårsstart.

Hälsinggårdsskolan bedriver ett kontinuerligt förebyggande värdegrundsarbete i vardagen och har återkommande teman med olika innehåll. Bland de yngre eleverna från förskoleklass och upp till årskurs 3 har lärarna ständigt samtal med barnen både på lektioner och raster om beteenden, rätt och fel. Rastvakterna har här en viktig roll. Mer ingående samtal med eleverna förs på samlingarna. Bland eleverna i årskurserna 4–6 är situationen delvis densamma eftersom det är få lärare i samma klass. Klassrådet fungerar där som ett viktigt diskussionsforum för värdegrundsfrågor. Inför utvecklingssamtalen finns bl.a. en fråga som eleverna skall fundera över innan samtalet som handlar om hur respektive elev trivs i skolan, men även om de känner till någon elev som inte trivs i skolan.

Lärare och elever i årskurs 7–9 ger uttryck för att samtal kring värdegrundsfrågor förs ganska ofta. Lärarna har deltagit i ett projekt på högskolan i Dalarna kring värdegrundsfrågor.

Klasserna i årskurs 7 får ta del av en klassens dag som handlar om hur man umgås och beter sig mot varandra. Skolan arbetar då bl.a. med ett läromedel som behandlar värdegrundsfrågor som heter VIP. Skolan genomför även olika återkommande teman kring värdegrunden t.ex. särskilda sex- och samlevnadsdagar för årskurs 8 respektive årskurs 9. Skolan har även deltagit i "Fem i tolv-rörelsen," en rörelse mot rasism och ungdomsvåld och drivit en kampanj över hela skolan mot ett dåligt språkbruk. En dramalärare har varit på skolan och arbetat med grupper av elever kring mobbning. Inspektörerna bedömer att Hälsinggårdsskolans arbete med värdegrundsfrågor och med att förebygga kränkande behandling är av god kvalitet.

Alla elever och lärare som intervjuades på Hälsinggårdsskolan kände till de antimobbningsteam som finns på skolan och de uttryckte även stor tillit och respekt för deras arbete. Skolan har väl inarbetade rutiner för vad som skall göras om mobbning upptäcks. Däremot fanns ingen kunskap om enheternas handlingsprogram mot kränkande behandling.

Inspektörerna bedömer att F-6-enhetens handlingsplan är bristfällig då den endast fokuserar på mobbning och inte kränkande behandling och saknar ett vuxen-elevperspektiv och omfattar därmed inte situationer där en vuxen kränker en elev.

Inspektörerna bedömer att 7-9-enhetens plan saknar en tydlig beskrivning av de åtgärder som enheten vidtar i förebyggande syfte. Av planen bör även redovisas de rutiner skolan har för att hantera ett mobbningsärende.

Inspektörernas samlade bedömning är att skolans handlingsplaner bör förbättras i ovan nämnda delar.

I kommunen finns en central fastställd "Falumodell för arbetet mot mobbning". Enligt denna modell skall elevernas vårdnadshavare informeras vid den tidpunkt i processen som det så kallade mobbningsteamet finner lämpligt vilket inspektörerna bedömer vara ett mycket tveksamt förhållningssätt. Skolverket har i skriften "För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling" (SKOLFS 2004:19) gett rekommendationer – allmänna råd – till hur författningarna kan tillämpas. Bland annat framhålls vikten av att vårdnadshavare till elever som är inblandade i kränkande behandling bör informeras skyndsamt. Denna bedömning har sin utgångspunkt i att rektorn enligt läroplanen skall se till att hemmet informeras om det uppstår problem och svårigheter för en elev. Inspektörerna bedömer mot ovanstående bakgrund att skolan bör ändra sina rutiner så att aktuella vårdnadshavare skyndsamt informeras.

Skolhälsovård

Hälsinggårdsskolan deltar i ett friskvårdsprojekt som innebär att eleverna i F-6 har 20 minuters förmiddagsrast och 30 minuters lunchrast utomhus per dag. Eleverna erbjuds då olika former av fysiska aktiviteter beroende av ålder. En eftermiddag i veckan görs utflykter ibland med pedagogiskt innehåll i olika närmiljöer utomhus oberoende av väder. Eleverna i årskurserna 4-6 30 minuters fysisk aktivitet per dag, samt 90 minuters schemalagd utevistelse en eftermiddag per vecka där varierande aktiviteter genomförs beroende av årstid och väder. Elever, föräldrar och personal är mycket nöjda med aktiviteten eftersom barnen blir piggare på lektionstid.

På Hälsinggårdsskolan finns tillgång till skolsköterska och skolläkare och eleverna genomgår regelbundna hälsoundersökningar.

Sammanfattningsvis kan inspektörerna konstatera att arbetsmiljön i Hälsinggårdsskolan och möjligheterna till delaktighet är goda. Skolan har kända regler för hur man umgås och uppför sig i skolan.

Inspektörerna bedömer att det i Hälsinggårdsskolan finns goda organisatoriska förutsättningar för eleverna att samverka med varandra och med skolans personal. På F-6-enheten bedrivs ett planerat arbete för att möjliggöra för eleverna att utöva inflytande på och ta ett allt större ansvar för sina studier. Inspektörerna bedömer att det på 7-9-enheten saknas en strategi för hur arbetet med att utveckla elevinflytandet över lärandet skall organiseras. Skolan bör därför arbeta fram en sådan.

Skolan arbetar förebyggande när det gäller värdegrundsfrågor. Inspektörerna bedömer dock att skolans program mot kränkande behandling bör förbättras enligt ovan. Vidare bör skolans rutiner ändras så att kontakt skyndsamt tas med såväl den mobbadas som mobbarens vårdnadshavare i händelse av att mobbing kommer till skolans kännedom.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Skolan hade vid inspektionstillfället ingen lokal arbetsplan som omfattar hela skolan. Däremot har varje arbetslag på 7-9-enheten en egen arbetsplan, som utgår från mål som är gemensamma för enheten, sättet att arbeta för att nå dessa skiljer sig delvis åt. F-6-enheten har en lokal arbetsplan, som dock inte har uppdaterats sedan läsåret 2001/02.

Inspektörerna bedömer att F-6-enheten bör revidera den lokala arbetsplanen. Arbetet bör ske i samverkan med personal, elever och föräldrar.

Arbetssätten

Lärarna i F-3 har en hög medvetenhet om lekens betydelse för inläringen. Man leker pedagogiskt såväl inne som ute och lär sig många traditionellt teoretiska ämnen genom praktiska övningar. T.ex. genomför eleverna i årskurs 3 en stenåldersdag med övernattnings som arrangeras av Naturskolan. Vid lektionsbesök i årskurserna 4-6 såg inspektörerna hur databaserade pedagogiska spel av olika slag användes i undervisningen.

F-6-enheten har satsat på ett läromedel som heter Pilen som till sitt innehåll går ut på att eleven skall upptäcka en röd tråd i sitt lärande. De skall via läromedlet lära sig planera, utföra och utvärdera sitt lärande.

Alla Falu kommuns skolor arbetar för närvarande ämnesövergripande med Världsarvsprojektet kring Falu koppargruva. På Hälsinggårdsskolan skall bl.a. en bok göras av en elevgrupp där bl.a. ämnena historia, svenska och bild kommer att ingå. Alla elever i alla årskurser har redan varit och skall vara med på något sätt. De olika arbetslagen arbetar varje läsår med något ämnesövergripande tema. I årskurs 7-9 är det NO, SO och Svenska som oftast samarbetar. 7-9-enheten har en lång lista på olika projekt och teman som man deltar i.

I idrott och hälsa och i arbetet med datorer har man på F-6-enheten delat upp flickor och pojkar för att ge flickorna större utrymme. Vissa datorer är "tjej-datorer" och vissa är "killdatorer" och får inte utnyttjas av motsatta könet även om de inte används för tillfället. Detta är en del av ett jämställdhetsarbete som bedrivs bland de yngre eleverna.

Inspektörerna bedömer att skolan har varierade arbetssätt av god kvalitet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Falu kommuns olika skoldistrikt har på distriktsnivå elevvårdsenheter dit skolpsykolog, skolsköterskor och studie- och yrkesvägledare hör. Varje distrikt har en elevvårdsplan som utgår ifrån de behov som framkommer i rapporter och test som genomförs ute på skolorna.

Hälsinggårdsskolan har ett väl utvecklat arbete för att identifiera, analysera och vidta åtgärder för elever med behov av särskilt stöd. Som framkommit tidigare i rapporten testas alla elever i årskurs 1, 4 och 7 avseende läs- och skrivförmåga, resultaten vidare rapporteras sedan till kommunen. Skolan testar även årskurserna 8 och 9. Då upptäcks ofta ett antal elever som skolan tidigare inte känt till och som är i behov av särskilt stöd. Skolans psykolog gör ytterligare utredningar och tester vid behov.

Åtgärdsprogram upprättas med hjälp av specialpedagoger och andra undervisande lärare i samråd med elev och föräldrar och fastställs i elevvårdskonferens. På skolan finns en elevvårdsgrupp för respektive enhet. I respektive grupp ingår skolpsykologen och en av skolsköterskorna, men också respektive elevvårdsgrupp av speciallärare, assistenter samt enhetens rektor. Elevvårdsgruppen föreslår åtgärder för respektive elev utifrån behov som sedan beslutas i elevvårdskonferens. Specialpedagoger respektive speciallärare avsätter tid i arbetslagen utifrån beslut som fattats i elevvårdsgruppen eller elevvårdskonferensen. På Hälsinggårdsskolan finns många elever i behov av olika stödformer. Alla elever som behöver får någon form av stöd, men personalen uttrycker att behoven är så stora att resurserna inte räcker i den utsträckning de skulle önska.

För att elever med en viss typ av läs- och skrivsvårigheter skall få maximal träning har skolan köpt in ett antal s.k. "Alfa Smart"-maskiner som hjälper eleverna med stavningen.

På skolan finns möjlighet att ta emot elever med funktionshinder, även fysiska sådana. Skolan har för närvarande en elev med funktionshinder som får adekvat hjälp.

Inspektörerna bedömer att Hälsinggårdsskolans arbete med att upptäcka och analysera elevers behov av särskilt stöd är av mycket god kvalitet.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Eleverna i årskurserna 8-9 tycker att de flesta lärare motiverar betygen på ett korrekt sätt. När inspektörerna frågade eleverna om de uppfattar betygen som de fått som rättvisa, framkommer att vissa lärare talar om elevers attityder i samband med betygsresonemangen och eleverna uttrycker oro och övertygelse om att sådana irrelevanta bedömningar görs i samband med betygssättning.

I intervjun med lärarna framkom att det inte funnits någon organiserad diskussion i bedömningsfrågor på skolan, men att en sådan har påbörjats genom det kommunövergripande projektet om bedömning och betygssättning som skolan deltar i. Lärarna har ännu inte heller kontakt med någon annan grundskola för att diskutera likvärdigheten i betygssättningen. Enskilda lärare och arbetslag dokumenterar elevernas kunskapsutveckling på lite olika sätt och det finns inte en skolgemensam diskussion om bedömningsgrunder och om hur dokumentationen skall se ut. Underlaget för betygssättningen är begränsat och att utveckla ett samarbete med en eller flera andra skolor kring betygssättning skulle bredda underlaget och underlätta lärarnas bedömningar.

Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta med att utveckla arbetet med att säkerställa rättvisa och likvärdighet vid betygssättningen.

Alla elever på Hälsinggårdsskolan får vara med och utvärdera undervisningen någon gång. På F–6 enheten görs detta ofta och kontinuerligt. På 7–9 enheten varierar möjligheterna att utvärdera men de flesta elever får utvärdera sina ämnen efter en termins studier eller efter ett temaarbete.

Vägledning och utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal hålls minst en gång per termin mellan klasslärare/mentor och elev och vårdnadshavare. Vid intervjuerna framkom att eleverna tycker att de i dessa samtal i huvudsak får en bra information om hur de ligger till i förhållande till målen. Lärarna dokumenterar resultaten av utvecklingssamtalen.

Föräldrarna till elever i årskurs 9 uppger att de var mycket nöjda med den information som de fick om valen till gymnasieskolan.

Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen ger bra information till elever och föräldrar.

Samverkan och öppenhet

Skolan arbetar mycket för att underlätta övergångarna mellan förskola och förskoleklass, mellan årskurs 6 och 7 och även mellan årskurs 9 och gymnasiet. Elevvårdsgrupp, lärare och ibland rektor träffar avlämnande och kommande skolnivå och utbyter information. Elever får på egen hand och tillsammans med lärare och föräldrar, beroende av vilken årskurs det gäller, besöka den skola eller årskurs de skall börja i. Med dessa övergångar arbetar även all elevvårdspersonal aktivt för att inte missa elevers behov av hjälp och stöd.

Hälsinggårdsskolan genomför praktisk arbetslivsorientering (PRAO) med hjälp av föräldrar, släktingar och bekanta på så sätt att eleverna får vistas på deras olika arbetsplatser från ett par dagar i årskurs 6 till en vecka i årskurs 8 och två i årskurs 9. Det uppskattas mycket av eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen på Hälsinggårdsskolan är av såväl mycket god som god kvalitet. Trots att skolan inte har en aktuell lokal arbetsplan bedrivs undervisningen på skolan framförallt i F–6, på ett enligt läroplanens mål och riktlinjer mycket bra sätt. Det finns på den enheten en medveten strategi för att arbeta med såväl strävansmål som kunskapsmål. Undervisningen är omväxlande och eleverna får lära sig att på olika sätt och kontinuerligt utvärdera undervisningen.

På 7–9-enheten bedömer inspektörerna undervisningen vara av god kvalitet. Eleverna får en varierad undervisning och ett varierat arbetssätt. De får arbeta ämnesövergripande och med fördjupningar. Vad som saknas och bör förbättras är en medveten strategi för att arbeta med strävansmålen bl.a. för att eleverna skall få ett utökat inflytande på sin undervisning, få syn på sitt eget lärande och på hur deras färdigheter utvecklas.

Inspektörerna bedömer att 7–9-enheten bör fortsätta med att utveckla arbetet med att säkerställa rättvisa och likvärdighet vid betygssättningen, dels internt på skolan, men också genom kontakter med andra skolor. Underlaget för betygssamtal är begränsat och att utveckla ett samarbete med en eller flera andra skolor kring betygssättning skulle bredda underlaget och underlätta lärarnas bedömningar.

Inspektörerna bedömer att Hälsinggårdsskolans arbete med att upptäcka, utreda och hjälpa elever med behov av särskilt stöd är av mycket god kvalitet.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

I Falu kommun ansvarar skolnämnden för grundskolan. Det är skolförvaltningen som skall genomföra styrelsens mål i det dagliga arbetet. Till förvaltningen kopplas olika stödfunktioner som t.ex. ekonomi, kvalitetssäkring m.m. Målen i kommunens skolplan är gemensamma för alla skolor i kommunen. De är sorterade under olika målområden, ”hälsa idrott, kultur turism, media IT, naturvetenskap och teknik, elevernas delaktighet och inflytande, föräldrarnas delaktighet och inflytande, kvalitetsredovisning samt nöjdhet”. Utifrån dessa målområden har rektorerna på enheterna i uppdrag att ta fram arbetsplaner där åtagande, arbetssätt och uppföljning beskrivs.

Båda rektorerna uppger att nästan all kontakt med skolförvaltningen sker via distriktschefen.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

För ledningen av Hälsinggårdsskolan finns två rektorer en för F-6-enheten och en för 7–9-enheten. Någon gemensam skolledning finns inte och rektorerna har sina kontor i olika byggnader på skolområdet. Skolan består i praktiken av två skolor i en.

Rektorn på F-6-enheten är väl känd bland elever, lärare och föräldrar. Rektorn uppfattas av lärarna och som förtrogen med verksamheten. Rektorn styr skolan genom konferenser, två gånger per vecka. Förutom dessa träffar hålls personalkonferens en gång i månaden. Rektorn har därutöver separata träffar med personalen på fritidshemmen. Rektorn deltar i elevvårdgruppens sammanträden varje vecka, vid behov flera gånger per vecka och leder elevvårdskonferenserna samt enhetens Skolsamråd, som enligt rektorn är välbesökt. Enheten F-6 är liten och därför är det inte svårt att nå ut till personalen enligt rektor, trots att enheten är fysiskt delad lokalmässigt.

Rektorn på enheten för årskurserna 7–9 är även hon väl känd av både elever, föräldrar och lärare. Enligt personalen kan rektorn trots enhetens storlek nam-

nen på alla elever. Rektorn är förtrogen med verksamheten och styr skolan genom olika möten. Arbetsplatsträff hålls en gång i månaden. Rektorn träffar personalen regelbundet. Rektorn skriver oftast till personalen i angelägna frågor. Rektorn deltar också i det skolsamråd som enheten har med personal-, föräldra- och elevrepresentanter några gånger per termin.

Inspektörerna bedömer att båda rektorerna är förtrogna med verksamheten och även fungerar som pedagogiska ledare för respektive enhet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Båda enheterna sammanställer varje år en kvalitetsredovisning vardera som enligt rektorerna är deras egna produkter. Underlaget kommer in från de olika arbetslagen, men sammanställs i kvalitetsredovisningarna av rektorerna. Kvalitetsredovisningarna är utformade utifrån en mall som kommunen bestämt med angivna nationella mål som huvudrubriker och därunder med rubrikerna: det här vill vi nå, så här har vi arbetat för att uppnå målet, det här har vi uppnått. Redovisningarna diskuteras dock inte i hela personalgruppen för att sedan kunna utgöra grunden för skolans lokala arbetsplan. Kvalitetsredovisningarna före-
dras i respektive skolsamråd, (se kapitel 3).

I båda enheternas kvalitetsredovisningar beskrivs ett antal mål som i vissa fall har hämtats från läroplanen i andra fall handlar det om lokala konkretiseringar. I kvalitetsredovisningen beskrivs mål, åtgärder, resultat, slutsatser och vad som skall göras för att förbättra måluppfyllelsen. Resultaten som redovisas bygger på de utvärderingar som arbetslagen gör en gång årligen och som de sedan lämnar in till rektorn.

Eftersom inspektörerna har valt att bedöma skolan som två skolor godtas också att de har varsin kvalitetsredovisning. Vid granskningen visar det sig dock att bristerna är gemensamma, vilket medför att inspektörernas bedömning omfattar båda enheternas kvalitetsredovisningar. Inspektörerna bedömer att några av målen beskriver vad som skall göras och inte vad som skall uppnås. När det gäller de uppgifter som redovisas som resultat beskrivs allt som oftast vad som gjorts och i liten utsträckning i vilken mån målen har uppnåtts. För andra mål redovisas varken åtgärder eller resultat. Slutsatserna är i vissa fall kopplade till resultaten i andra fall inte.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna är bristfälliga och att de bör förbättras med utgångspunkt från ovan beskrivna brister. Inspektörerna bedömer vidare att båda enheterna bör arbeta vidare med att utveckla systematiska former för att i högre utsträckning än idag kvalitetssäkra verksamheten. I det sammanhanget kan de rutiner för utvärdering som redovisas i 7-9-arbetslagens egna arbetsplaner var ett steg på vägen mot en verksamhet där utvärdering av skolans mål är regelbundet återkommande inslag under läsåret.

Rättssäkerhetsfrågor

På Hälsinggårdsskolan har ett antal elever med anpassad studiegång, i årskurs 8 och 9. Beslut om detta har tagits av distriktschefen som har delegation på att fatta dylika beslut.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete på Hälsinggårdsskolan är av god kvalitet, men enheterna bör förbättra kvalitetsredovisningarna samt upprätta rutiner så att utvärderingar blir ett regelbundet inslag i kvalitetsarbetet.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Eleverna erbjuds att i årskurs 6 att pröva på olika moderna språk under sammanlagt femton veckor för att lättare kunna välja vilket språk de vill läsa när de börjar årskurs 7. När provperioden är slut läser samtliga elever svenska och engelska under de resterande 20 veckorna av årskurs 6. De språk som elever kan välja mellan när de börjar årskurs 7 är franska, spanska och tyska. Inspektörerna vill i detta sammanhang påpeka att sättet att organisera språkvalet kan leda till problem för elever som efter årskurs 6 går vidare till en 7–9-skola där eleverna läst moderna språk under hela årskurs 6.

På Hälsinggårdsskolan har en elev i årskurs 3 modersmålsundervisning och handledning på modersmål. På 7–9-enheten har 33 av 34 berättigade elever modersmålsundervisning. De mest efterfrågade modersmålen är arabiska och persi (språk i Afghanistan). Elever får också studiehandledning på modersmålet om det finns behov. På samma enhet får för närvarande 12 elever undervisning i svenska som andraspråk. Eleverna testas av läraren i svenska som andraspråk, därefter beslutar rektorn om eleven skall läsa svenska eller svenska som andraspråk.

Beträffande elevens val så uppges uteverksamheten i F–6 vara ett exempel på en aktivitet som definieras som elevens val. Ett annat exempel på vad som anges som elevens val är när alla eleverna i klassen ges möjlighet att inom ramen för ett och samma ämne välja en fördjupning.

För elevens val i årskurserna 7–9 finns tid avsatt i schemat i tre perioder. Utbudet av aktiviteter och ämnen som eleverna erbjuds är inte till alla delar i enlighet med författningarna om elevens val. Exempel på sådana aktiviteter och ämnen som erbjuds som elevens val och som inte är godtagbara är t.ex. konfirmationsundervisning, långpromenad och läxläsning. Skolverket har i tidigare beslut bedömt att konfirmationsundervisning inte är ett acceptabelt alternativ för elevens val då undervisningen i skolan skall vara icke-konfessionell. Långpromenad och läxläsning motsvarar inte heller kraven på den fördjupning och breddning som skall präglade alternativen för elevens val.

Inspektörerna bedömer att skolans sätt att organisera elevens val inte är i enlighet med författningarnas krav. Skolan skall organisera elevens val så att eleverna kan göra ett självständigt och individuellt val som ger möjlighet till breddning och fördjupning inom ett eller flera ämnen som ligger inom ramen för de nationella kursplanerna.

Eleverna på båda enheterna erbjuds friluftsdagar med ett stort utbud av aktiviteter beroende av årstid. Vissa aktiviteter är förknippade med avgifter, exempelvis slalomåkning. Eleverna erbjuds även avgiftsfria alternativ. Inspektörerna avstår från att bedöma sakförhållandena i detta fall och hänvisar istället till den bedömning som görs i den övergripande kommunrapporten.

Föräldrarna uppger att de är nöjda med den information de får från skolan. De anser att det är lätt att kontakta rektorerna och personalen och att de litar på att skolan hör av sig om något allvarligt inträffar. Föräldrarna till de yngre barnen får t.ex. vecko-/månadsbrev om verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att informera föräldrarna är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning för eleverna på Hälsinggårdsskolan är av övervägande godtagbar kvalitet men har påtagliga brister vad gäller elevens val. Elevens val saknas på F-6-enheten i den form som beskrivs i författningarna. Elevens val på enheten årskurs 7-9 skall ses över så att utbudet i sin helhet överensstämmer med författningarna krav på innehåll.

6. Resurser

Hälsinggårdsskolan har på båda enheterna lärare med pedagogisk utbildning. Båda enheternas lärare uppvisade ett stort engagemang och intresse för elevernas lärande. Lärarna på båda enheterna är mycket uppskattade av såväl elever som föräldrar och inspektörerna bedömer att det verkar råda en mycket god stämning på respektive enhet mellan vuxna och elever och mellan elever och vuxna sinsemellan. Värt att notera är att det på F-6-enheten arbetar fler män än kvinnor, vilket är ovanligt.

I förskoleklassen arbetar motsvarande 1,80 förskollärare. I årskurs 1-6 arbetar 14,15 lärare, vilket motsvarar 7,34 lärare per 100 elever. I årskurserna 7-9 arbetar 41,28 lärare, vilket motsvarar 7,45 lärare per 100 elever.

Skolans lokaler är gamla och slitna. Vissa delar av lokalerna delas av de båda skolverksamheterna t.ex. aula, idrottslokal, matsal, slöjdsalar, musik och bildsal samt lokaler för hem- och konsumentkunskap. Båda enheterna har tillgång till varsitt bibliotek.

Vid inspektionstillfället framkom att eleverna på 7-9-enheten för närvarande är så trångbodda att lokalutnyttjandet blir maximerat. Detta leder till att eleverna inte får ordentliga raster mellan lektionerna, vilket medför att eleverna ofta kommer oavsiktligt för sent till många lektioner eftersom rasterna är för korta för att de skall hinna med att hämta nya läromedel i sina skåp inför nästkommande lektioner. Lokalbristen medför även att utrymmen för elever där de kan sitta och arbeta i grupper eller på egen hand minskat avsevärt. Trångboddheten försvårar den pedagogiska verksamheten och de krav som ställs utifrån intentionerna i läroplanen om varierande undervisningssätt och arbete i grupp. Inspektörerna bedömer att ur ett helhetsperspektiv är lokalsituationen för eleverna på 7-9-enheten bristfällig ur pedagogisk synpunkt och bör förbättras.

Hälsinggårdsskolans elever utom F-3 har tillgång till moderna datorer med uppkoppling mot Internet. F-3-enheten har haft omfattande stölder av datorer och är nu något försiktiga med att köpa in nya. Skolans elever har enligt vad inspektörerna själva tagit del av och genom intervjuer som genomförts, tillgång till allsidiga, moderna läromedel och en utrustning som är adekvat för att uppnå målen i de olika ämnena.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Hälsinggårdsskolans resurser avseende tillgång till lärare, moderna och allsidiga läromedel, lokaler anpassade

för speciell undervisning. Däremot motsvarar tillgången till lokaler för närvarande inte fullt ut de pedagogiska krav som kan ställas på en skola. Det ges inte utrymme för varierande och friare arbetsformer och för elevers behov av att kunna sitta ostört och arbeta med läxor och andra uppgifter. Skolan bör därför förbättra lokalsituationen.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Hälsingårdsskolan övergripande är god kvalitet och till vissa delar även av mycket god kvalitet. Undervisningen och den pedagogiska verksamheten på enheten för förskoleklass upp till årskurs 6 är av mycket god kvalitet. Eleverna får kunskap om såväl kunskapsmål som strävansmål och kan utöva inflytande på sitt lärande och sin undervisning. På enheten för årskurserna 7–9 är den pedagogiska verksamheten av god kvalitet.

Skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd är enligt inspektörernas av mycket god kvalitet. Sammantaget ger skolans undervisning och pedagogiska verksamhet samt skolans arbetsmiljö och möjligheter till delaktighet, ett resultat avseende kunskaper, lärande och utveckling hos eleverna som av inspektörerna bedöms vara av god kvalitet. Eleverna känner sig trygga och trivs på skolan.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Skolan bör skapa rutiner så att så att eleverna på 7–9-enheten kontinuerligt informeras om målen för undervisningen. Skolan bör skapa former för att också kunna följa elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper, samt resultatet av arbetet med värdegrunden.
- Skolan bör utveckla och förbättra elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen på 7–9-enheten.
- Skolan bör ändra sina rutiner så att föräldrar på ett tidigt stadium kontaktas vid händelse av kränkande behandling. Enheternas handlingsprogram mot kränkande behandling bör förbättras.
- Skolan bör revidera den lokala arbetsplanen på F–6-enheten.
- Skolan bör utveckla arbetet för att garantera rättvisa och likvärdighet vid betygssättningen.
- Enheternas kvalitetsarbete bör förbättras och kvalitetsredovisningarna behöver utvecklas så att de till fullo uppfyller de krav som förordningen ställer, dvs. avseende såväl kvalitativt innehåll som bedömning av måluppfyllelse och åtgärder för utveckling.
- Skolan bör se över lokalsituationen.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarnas krav (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Lilian Berglund Wallin

Tomas Johansson